

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Descriptive Study) เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะการมีพฤติกรรมเสี่ยงและการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35 ปีขึ้นไปในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)

ประชากรศึกษา (Population to be sampled)

สตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งประกอบด้วยตำบลในเขตเมือง (เทศบาล) 3 ตำบล เขตชนบท 17 ตำบล รวม 123 หมู่บ้าน 16 ชุมชน จำนวนประชากรสตรีทั้งหมด 38,242 คน (5)

ตัวอย่าง (Sample) หมายถึง สตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป ทุกคนในทุกหลังคาเรือนของหมู่บ้านที่สุ่มเลือกได้ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี โดยวิธี Two stage cluster sampling และ Simple random sampling รวม 625 คน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3 (59)

หน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) หมายถึง หลังคาเรือน

หน่วยศึกษา (Study Unit) หมายถึง สตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป

ขนาดตัวอย่าง (Sample Size) คำนวณได้จากสูตรของ Daniel (60) สำหรับข้อมูลสัดส่วน

$$\text{คำนวณจากสูตร } n = \frac{NZ^2pq}{d^2(N-1) + Z^2pq}$$

โดยกำหนดให้ $N =$ จำนวนประชากรสตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป $= 38,242$ คน

$P =$ สัดส่วนของการตรวจมะเร็งปากมดลูกของสตรีอายุ 35 ปีขึ้นไป ในจังหวัดสุพรรณบุรี $= 0.31$ (6)

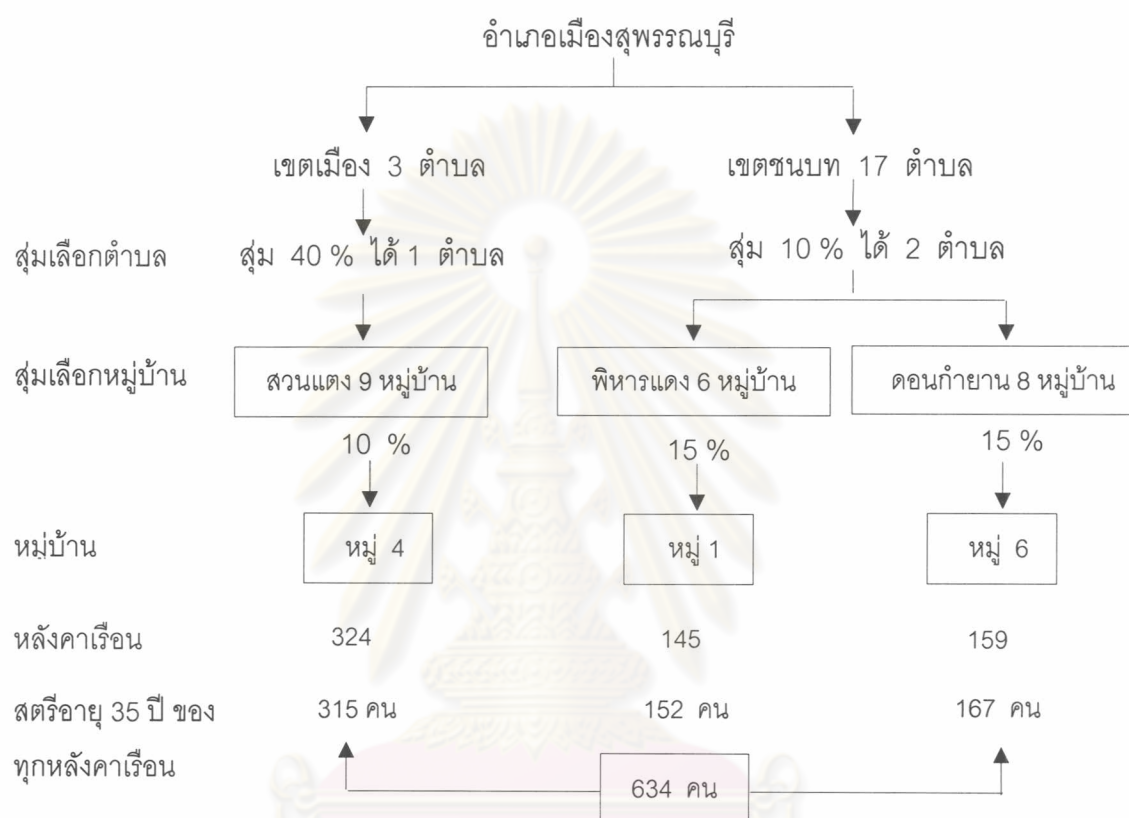
$$q = 1 - p = 1 - 0.31 = 0.69$$

$d =$ ความคลาดเคลื่อนที่จะพบสัดส่วนการตรวจมะเร็งปากมดลูก $5\% = 0.05$

$$n = \frac{(38,242)(1.96)^2(0.31 \times 0.69)}{(0.05)^2(38,242-1) + (1.96)^2(0.31 \times 0.69)} = 326$$

เนื่องจากสุ่มตัวอย่างแบบ cluster และให้ design effect ประมาณ 2 เท่าจึงใช้ตัวอย่างจำนวน 652 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Technique) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงวิธีการเลือกสุ่มตัวอย่าง

เทคนิคในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Technique)

อำเภอเมืองสุพรรณบุรี แบ่งเป็นเขตเมืองมี 3 ตำบล และเขตชนบทมี 17 ตำบล

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มตำบลในเขตเมือง ร้อยละ 40 ได้ 1 ตำบล สุ่มตำบลในเขตชนบทร้อยละ 10 (ในจำนวนตำบลทั้งหมด 17 ตำบล) ได้ 2 ตำบล โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตำบลที่สุ่มได้คือ ตำบลสวนแตง ตำบลพิหารแดง และตำบลดอนกำยาน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเลือกหมู่บ้านในตำบลที่สุ่มเลือกได้จากขั้นตอนที่หนึ่ง ร้อยละ 10 ของหมู่บ้านในตำบลเขตเมือง และร้อยละ 15 ในหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเขตชนบท โดยวิธีสุ่มเลือกอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้ 3 หมู่บ้านคือ หมู่ 4 ในตำบลสวนแตง หมู่ 1 ในตำบลพิหารแดง และ หมู่ 6 ในตำบลดอนกำยาน สตรีทุกคนในทุกหลังคาเรือนของหมู่บ้านที่สุ่มเลือกได้

จำนวนตัวอย่าง ทั้งหมดที่สุ่มเลือกได้

หมู่ 6	ตำบลดอนก่ายาน	จำนวน	324	หลังคาเรือน	จำนวน	167	คน
หมู่ 1	ตำบลพิหารแดง	จำนวน	145	หลังคาเรือน	จำนวน	152	คน
หมู่ 4	ตำบลสวนแตง	จำนวน	159	หลังคาเรือน	จำนวน	315	คน

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระหว่างเดือน มิถุนายน 2547 - มีนาคม 2548

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวทางการสร้างจากทฤษฎี ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่างๆ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องดังนี้

- 1.ศึกษารายละเอียดการสร้างแบบสัมภาษณ์จากทฤษฎี (15,61-62) ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 2.ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสูตินรีเวช
- 3.สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับมะเร็งปากมดลูก จากทบทวนจากวรรณกรรมและศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 4 ส่วน
- 4.นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องและชัดเจนของภาษา

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยคำถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปด้านประชากร ได้แก่ อายุ ศาสนา การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร อาชีพ รายได้ ประวัติการเป็นมะเร็งปากมดลูกของมารดาหรือญาติพี่น้อง สถานบริการที่เคยไปตรวจมะเร็งปากมดลูก สิทธิสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล สถานที่ไปรับบริการรักษาพยาบาล โอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลทางระบบสืบพันธุ์ และข้อมูลการไปตรวจมะเร็งปากมดลูก รวม 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก

เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบให้เลือกตอบเกี่ยวกับมีหรือไม่มีปัจจัยที่เป็นความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก ประกอบด้วยข้อคำถาม รวม 11 ข้อ โดยให้เลือกตอบว่า มี หรือไม่มี พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกคะแนนความเสี่ยงจากจำนวนข้อที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และจัดแบ่งเป็นกลุ่มระดับความเสี่ยงตามเกณฑ์คะแนนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงดังนี้ แบ่งระดับคะแนนการมีพฤติกรรมเสี่ยง เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ โดยใช้วิธีอิงเกณฑ์ซึ่งปรับใช้จากหลักเกณฑ์และวิธีการวัด และประเมินผลการศึกษาในโรงเรียนของ เสรีลาชโรจน์ (อ้างในประภาเพ็ญ สุวรรณ (18) ดังนี้

มากกว่า	ร้อยละ 63.6	หรือ	7 - 11	คะแนน	มีพฤติกรรมเสี่ยงมาก
อยู่ระหว่าง	ร้อยละ 36-63	หรือ	4 - 6	คะแนน	มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง
ต่ำกว่า	ร้อยละ 36	หรือ	≤ 3	คะแนน	มีพฤติกรรมเสี่ยงน้อย

ส่วนที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก

เป็นลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบบเลือกตอบ ประกอบด้วยความรู้เกี่ยวกับอาการ อาการแสดง ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก และการตรวจมะเร็งปากมดลูก จำนวน 11 ข้อ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ ตอบตามความรู้หรือความคิดเห็น โดยตอบได้มากกว่า 1 ข้อ การให้คะแนน คำตอบที่ตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน ในข้อย่อยของแต่ละข้อ ของข้อ 1-10 ส่วนข้อ 11 เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยง หากผู้ตอบตอบได้ 1-3 ข้อ จะได้ 1 คะแนน หากตอบได้ 4-11 ข้อ จะได้ 3 คะแนน คำตอบที่ผิด จะได้ 0 คะแนน คะแนนสูงสุด 23 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแบ่งระดับของคะแนนความรู้ ดังนี้

มากกว่า	Mean + SD	หรือ	คะแนน	> 14.38	มีความรู้ดี
อยู่ระหว่าง	Mean $\pm$ SD	หรือ	คะแนน	4.28-14.38	มีความรู้ปานกลาง
ต่ำกว่า	Mean - SD	หรือ	คะแนน	< 4.28	มีความรู้ต่ำ

ส่วนที่ 4 ทักษะคิดเกี่ยวกับโรคมะเร็งปากมดลูก

เป็นคำถามความคิดเห็น ความเชื่อ ความรู้สึกเกี่ยวกับการตรวจหามะเร็งปากมดลูก รวม 12 ข้อ โดยประยุกต์การสร้างเครื่องมือแบบ Summative Rating Scale ของ Likert วัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนนแบบ Arbitrary weighing

method (19) ค่านะแนน 1-5 ประกอบด้วย 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ให้คะแนนตามลำดับความคิดเห็นจากน้อยไปหามาก ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งระดับของคะแนนทัศนคติ เกณฑ์การจัดกลุ่มคะแนน ดังนี้

มากกว่า	Mean + SD	หรือ	คะแนน	>4.73	มีทัศนคติที่ดี
อยู่ระหว่าง	Mean $\pm$ SD	หรือ	คะแนน	3.47 - 4.73	มีทัศนคติปานกลาง
ต่ำกว่า	Mean - SD	หรือ	คะแนน	< 3.47	มีทัศนคติต่ำ

การตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถาม

1. ความเที่ยงตรง (Validity) เป็นคุณสมบัติที่แสดงให้ทราบว่าเครื่องมือนั้นสามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดหรือต้องการศึกษาได้ถูกต้องและครบถ้วนเพียงใด ในการวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่เรียบเรียงแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิรวม 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของการวัด ความเหมาะสมของภาษาและเกณฑ์การพิจารณาคะแนน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความถูกต้องของการวัด ความเหมาะสมของภาษา และเกณฑ์การพิจารณาคะแนนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้มีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ และนำไปทดลองใช้กับเป้าหมายที่ใกล้เคียงกับกลุ่มศึกษา

2. ความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นคุณสมบัติที่แสดงให้ทราบว่าเครื่องมือนั้นให้ผลในการวัดที่สม่ำเสมอ แน่นนอน คงที่ (Stability or Consistency) มากน้อยเพียงใด โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดทดลองใช้สัมภาษณ์สตรีอายุ 35 ปีขึ้นไปในเขตอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ มาหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson-20 ในส่วนของความรู้เรื่องโรค มะเร็งปากมดลูก และความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach's Alpha Coefficient ในส่วนของความคิดเห็น ซึ่งจะได้ค่าเท่ากับการหาด้วยสูตร Kuder-Richardson-20 ทุกประการ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 ซึ่งค่าที่คำนวณได้จะอยู่ระหว่าง 0-1 ค่าที่เข้าใกล้ 1 จะมีความเชื่อมั่นของความสอดคล้องภายในสูง ซึ่งแสดงว่าแบบสัมภาษณ์นั้นสามารถวัดได้ในเนื้อหาเดียวกันและวัดได้สอดคล้องกันทุกข้อ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นรวมได้เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. คัดเลือกผู้ช่วยผู้วิจัย โดยเป็นพยาบาลวิชาชีพและนักวิชาการสาธารณสุขประจำสถานีอนามัยในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จำนวน 10 คน จัดอบรม ผู้ช่วยผู้วิจัยเพื่อให้มีความเข้าใจในคำถามของแบบสัมภาษณ์
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ขอความร่วมมือหัวหน้าสถานีอนามัยในพื้นที่ที่สุ่มเลือกได้ ในการนัดหมายกลุ่มเป้าหมายไว้เป็นจุดหรือการเข้าตามบ้านของกลุ่มเป้าหมาย วันละประมาณ 10 หลังคาเรือน
3. ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูล แปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัสตามคู่มือลงรหัสที่จัดเตรียมไว้บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistic Package for the Social Science) วิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) เพื่อหาค่าตัวแทนข้อมูลส่วนบุคคล , ระบบสืบพันธุ์, การตรวจมะเร็งปากมดลูก วิเคราะห์ด้วย ความถี่ ร้อยละ นำเสนอด้วยตารางที่เหมาะสม

1.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) เพื่อหาค่าตัวแทนและการกระจายของข้อมูลด้านอายุ, รายได้, ความรู้, ทักษะ, และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1 ข้อมูลเชิงกลุ่ม (Categorical data) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ, กับการตรวจมะเร็งปากมดลูก และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก วิเคราะห์ Chi – square test

2.2 หาความแตกต่างระหว่าง ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมเสี่ยง กับภูมิปัญญา (เขตเมือง และเขตชนบท) ข้อมูล 2 กลุ่ม เป็นเชิงปริมาณ และ เชิงกลุ่ม วิเคราะห์ด้วย Independent Sample t - test (Unpaired t-test)

ตารางที่ 3.1 สถิติ และวัตถุประสงค์ของการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ดังนี้

ชนิดของสถิติ	วัตถุประสงค์ของการใช้สถิติ	ชนิดของข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)	-หาค่าตัวแทนและการกระจายของข้อมูลด้านอายุ,รายได้,ความรู้,ทัศนคติ,และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูก -หาค่าตัวแทนข้อมูลส่วนบุคคล ,ระบบสืบพันธุ์, การตรวจมะเร็งปากมดลูก	ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ	- Frequency - Percent - Mean - Sd - Frequency - Percent
สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)	-ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ทัศนคติ กับการตรวจมะเร็งปากมดลูกและพฤติกรรมเสี่ยงฯ -ทดสอบความแตกต่างระหว่างความรู้ทัศนคติ พฤติกรรมเสี่ยง ฯ กับภูมิลำเนา (เขตเมือง และเขตชนบท)	Categorical data -ตัวแปรตาม เป็นเชิงปริมาณ -ตัวแปรต้นเชิงกลุ่ม)	- Chi – square test - Independent Sample t - test (Unpaired t-test)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย